

EXERCITATIONIS MEDICÆ
SPECIMEN INAUGURALE

D E

LIENTERIA.

270D

FAVENTE COELESTI NUMINE,

Ex Authoritate Magnifici D. Rectoris,

D. JOHANNIS VOET, J.U.D.

Ejusdemque Facultatis in Illustri Academia Lugd.

Bat. Professoris Ordinarii dignissimi,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici Consensu, & Alma
Facultatis MEDICÆ decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privi-
legiis ritè ac legitime consequendis,

Publicè disquirendum exhibet

DAVID VAN HOOGSTRATEN, ROTTERDAMUS;

Ad diem 13 Octobris, loco horisque solitis.

LVGDVNI BATAVORVM,

Apud ABRAHAMUM ELZEVIER,

Academiae Typograph. MDCCLXXXI.

6

1185. g. 16
60

K

OMNI ERUDITIONIS GENERE
CONSPICUO,

ATQUE HOC NOMINE
LONGE CELEBERRIMO,
VIGILI,
PROBO,

HONESTO,

D. LUCAE SCHACHT,

S. S. MINISTERII CANDIDATO,
ARTIUM LIBERALIUM MAGISTRO,
PHILOSOPHIE ET MEDICINÆ
DOCTORI,

HUIUSQUE IN ILLUSTRIS LUGDUNENSIS
ACADEMIA

PROFESSORI DIGNISSIMO,
COLLEGI CHIRURGICI PRÆSIDI,
PRACTICO SAGACI ET FELICI,
PROMOTORI VENERANDO,

OB INNUMERA IN ME COLLATA BENEFICIA
ET PRIVATA ET PUBLICA,
ATQUE FIDELISSIMAS
IN RE MEDICA
INSTITUTIONES

HOC QUICQUID EST OPELLÆ
OFFERO ANIMUS ATQUE INSCRIBO
OBSEQUENTISSIMUS DISCIPULUS

DAVID VAN HOOGSTRAATEN.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

ANTO eorum numero, qui absolute studiorum suorum cursu in hac Academia publicis dissertationibus laus profectuum suorum specimina, tandem & ego adscribor. Quapropter parere quoque necesse est mori Academico, ut ad aliorum exemplam videam qualemcunque exitum laborum meorum. Id solum desidero, Lector, atque id unice habeo in votis. Non enim est, quod expectes à me vel stylò, vel ingeniosis inventis late diductam exercitationem. Odi illos, quos tenet insanabile, ut inquit ille, scribendi cacoëthes. Nec id sanè suscepissem negotium, nisi me coëgisset Academia lex. Etenim quòcumque flecto oculos, arduam invenio planè Medisorum artem, atque spinetis undequaque obsitam, ut felicissimos etiam deserreat. Declaras id exemplum non unum, ubi video viros ad miraculum usque eruditos à paribus & imparibus oppugnari strenuè, & laborare persape. Tanta prudentia est bene posse dignoscere, quid & quò funda-

mentis sit scribendum : dum ego felicem iudico , qui ad
scripsit , quod manet inconcussum , & firmè nititur salu.
Sic necessarium mihi videtur insistere suffragiis aliorum ,
atque eorum sequi vestigia , quos iudico probatissimos.
Mea nondum huc provenit industria , ut Medicinam
possim juvare aliquâ parte , vel ulterius protendere. Cujus
rei ignaro ipse author non sum ut scribas. Nihil unquam
vidi vulgatius , quàm chartas perituras : ne dicam de
crambe , non bis , sed millies coctâ , & recoctâ , qua ex-
carnificas & occidit miseros lectores. Quanquam pro va-
riis ipsorum opinionibus vel extollantur vel dejiciuntur
scriptorum lucubrationes. Quippe ubi

Pro captu lectoris habent sua fata libelli ,
quàm non facile est multiplicibus satisfacere ingeniis ! Quo-
rum tanta est varietas & discordia , ut nihil majorem
scribendo ineas gratiam , quàm Iupiter , ubi pluit , vel
serenat. Quid si in me vides , qua minimè placebunt ,
adhibeo solatium concinnam brevitatem. Rectè enim omis-
sis superfluis ambagibus ad rem propero , cuius seriem La-
conicè absolvam. Vale.

EXER.

EXERCITATIONIS MEDICÆ

SPECIMEN INAUGURALE

D E

LIENTERIA.

§. 1.

VT I difficillima est ars Medica, quemadmodum solent omnia præclara, ita profectò agnoscit quilibet, nisi sit Hypsèa cæcior, quàm egregium habeat scopum. Medetur humano generi, vel, ut loquar distinctius, conservat hominum sanitarem, & amissam restaurat. Quâ de re in laudes illius exspatiabitur, qui novit, quantus thesaurus sit sanitas. Non opes, non honores, non sceptra regum & potentia suum retineant splendorem, si exulet ista Dea, cui delubra erexerunt antiquæ gentes. Contemplare mihi ægros facie variè & vagè tinctâ, vel cadaverosâ, vel vultu horridos, quem nativis coloribus depinxit Medicorum princeps. Viteritur miserè. Sed bone Deus! an vita, si

Non est vivere, sed valere vita?

Expositi sumus infelices turbulentissimis continuè procellis, quæ raptant mortale corpus, & ad sepulcrum præcipitant. Nascentes morimur. Nec inconcinne dixit aliquis, vitam nostram nihil aliud esse, quàm perpetuam viam ad mortem. Insensissimi adsunt hostes, & sæpe non soli unum hominem invadentes. Stipantur densâ Symptomatum catervâ morbo graviorum interdum & periculosiorum, & citissima poscentium medicamina.

§. 2. Unum tamen eorum eligam, qui mihi inauguralis Lenteriat expedit materiam. Lienteriam volo, cujus descriptionem aggredior.

§. 3. Illa communi omnium Autorum consensu dicitur affectus, quo cibi non mutati per alvum excernuntur. Sat scio tui

Antonieus, vel *Antilius* ꝑ contrarium nobis talis morbi strictè non dare ideam; cum pateat græcarum literarum perito istam passioni cœliacæ, aliisque intestinorum Affectibus quoque convenire, qui nihilò clariùs suò sonò explicant id quod debent. Si hìc inveherer in abusum eorum, qui minùs accurati fuerunt in recensendis rerum vocabulis, otio abuterer meò, nec unus morbus esset percurrentus. Multorum enim nomina adeò sunt obscura, adeò intricata, ut planè sciri non possit, quid significant, nisi id operosè disquiratur in ipsis scriptoribus. Fuere tamen, qui id adverterunt, & bene reprehenderunt temerarios nomenclatores. Ego pedibus in illorum eo sententiam, qui providè calcantes bonæ ratiocinationis & cognitionis viam, evitatis angustiiis, quæ ex græcanicis possent oriri vocabulis, latinè clariùs suam mentem ponunt ob oculos, cum Lienteriam dejectionem dicunt alimentosam, & passionem cœliacam fluxum chylosum. Quæ via cùm videatur mihi tuta, istò pede pergam, non disputaturus ulteriora de rebus Etymologicis, quas inanes vocitant plerique, inter quos magnus Leidenſium Medicus Franciscus Sylvius voluit recenseri, qui non modò non utilem, sed noxiam dicit esse in arte medicâ vocabulorum grammaticam disquisitionem. Ita, quamvis verba valeant usu, aperio, quid manu versem.

§. 4. Lienteria itaque nobis est *Fluxus alvi, in quò cibum non immutatus frequenter & copiosè excernitur.*

§. 5. Ex quâ definitione patet facillè, ita rectè distingui à Fluxu chylosò hanc dejectionem. Nam non mutata alimenta, statim post assumptionem excreta, indicant in ventriculò stabulari vitium, cujus fermentatio est læsa. Quæ cum par est elaborando chylo, apparet quoque, si intestina deiciunt eò modò acceptum chylum, ea esse in causâ, non ventriculorum. Quod latius exponerem, si id instituti mei pateretur ratio.

§. 6. Causa igitur est Fermentatio læsa, & fermentum enerdatum, à quò alimenta subigi non possunt, nec in legitimum abire chylum. Sed enim corrupta in ventriculò lentescunt, multosque pituitosos agglutinant & accumulanti humores, qui temporis tractu rugas adeò opplent, ut nihil ingredientium ciborum amplexari amplius possit ventriculus, multò minus constringi ad dictæ fermentationi opitulandum. Præterlabuntur ergo omnia ingesta, & cruda in Intestina descendunt, in quibus cum immutari non possint

de-

deficientibus chylicationis mediis, pergunt in suo cursu, donec per Intestinum rectum inveniunt exitum. Et si forte quicquam tam rudis alimenti abeat per Venarum lactearum oscula, & ulterius per notos ductus in sanguinem propellatur, corrumpet simili modo massam Sanguineam, & in eâ contentos & secernendos humores.

§. 7. Lentescunt ita, & acria fiunt omnia ventriculi contenta, atque istâ acredine tunicam ejus perpetuò vellicant. Quæ vellicatio cum ad cerebrum defertur, descendunt per nervos sexti paris spiritus animales, & contrahendo ventriculum accelerant motum peristalticum, quò mediante exeunt statim alimenta, ut nihil ob dictam irritationem possit remanere, sed patulam quoque inveniunt viam omnia, cum, si constringi justè posset Pylorus, Vomitus majus esset periculum.

§. 8. Quamdiu in eò statu est æger, quid quæso sanguinem ingreditur, nisi quod est lentum & tenax? unde à malò sanguine secreta mala saliva è suis ductibus in os eructans; &, ut fit, in ventriculum cum cibus, & sine cibus, sæpe deglutita, non modò inepta est adjuvanda ciborum mutationi, sed & insuper fermentum magis & magis obtundendo addit sese tenacibus humoribus, & malum adaugget.

§. 9. Quid quod Bilis & Succus Pancreatis lentiores facti & degeneres vel repunt ad ventriculum subinde, vel halitus de se spargunt fœdos & acres, Pylorum lancinantes, & ad expulsionem irritantes? Quò referri potest Pituita Intestinalis congesta quoque perpetuò. Quid quod in fauces, atque illinc in Ventriculum delabentes humores falsi & acres ipsum cogunt etiam ad sui contractionem, & admissorum expulsionem?

§. 10. Rariores causæ sunt convulsiones universales, atque motus convulsivi, quibus irritatò Ventriculò accedunt inordinatè spiritus animales eò, quò diximus, modò.

§. 11. Succederent nunc vulnera, ulcera, inflammationes, aliaque mala tam perditè ventriculum torquentia, ut videremus, an illa Lienteriam similiter possent producere. Sed verò quia hi casus sunt abstrusi & scientissimis sæpe obscuri, non disputabo, quid possint nocere; illud unum addens, quod credam in talibus affectibus irritari ad expulsionem ventriculum, atque jam minùs ferre ullam vellicationem.

§. 12. Juvant autem celerem excretionem labefactate Intestiorum valvulæ ab assiduo descendantibus crassioribus alimentis. Juvant, inquam, ne quis putet ex Intestinis solis oriri fluxum; cuius causam præcipuè in Ventriculò constituo.

§. 13. Veteres Medici multa anxie & operose adferunt de Rentrice facultate læsâ, & nubes pro Junone amplectentes sibi magna & non concutienda videntur dixisse. In quorum ratiocinia opera pretium non est insurgere, cum hodiernorum ingeniorum jubar tam densas egregiè discussit nebulas, quibus soporose immersa fuit infelix hoc nomine antiquitas.

§. 14. Ad causas transeo externas, quæ sese præcipuè manifestant in sex rebus, quas non naturales vocant Medicorum filii. Libet illas percurrere, & videre quid possint.

§. 15. Agmen ducit Aër, à quò multa oriuntur mala. Ille universè vitiatus morbos facit epidemicos, & grassatur ferociter. Quàm necessariò tamen ad vitam requiratur, nemo ignorat, qui vel Medicinæ salutavit limina. Intrat ille corpus nostrum per patentiores varias vias, nec non per poros intima nostra adit penetrabilia. Præterquam quod, ut mihi videtur, cum salivâ vel cibis in ventriculum deglutitur, & illiæ vel prodest, vel nocet. Quod jam existimavisse antiquorum aliquos habeo è celeberrimò quodam Medicò. Prodest, cum temperatus & bene dispositus particulis suis heterogeneis adjuvat ciborum fermentationem, & ali-quale est remedium faciendæ chylicationi. Nocet, cum nebulosus, crassus, sædus, & subterraneus, vel nocivis aliis vaporibus inquinatus longè alia producit effecta. Sanguini admixtus, particulis suis subtilioribus per insensilem perspirationem dissipatis, relinquit crassiores, quæ eum perpetuò magis incrassant. Ex quâ corruptione tam nobilis succi quid oriatur hîc mali, attigimus in præcedentibus. Sed & in Ventriculò depravatos humores magis corrumpit, & reddit pertinaciores. Famem, Fermentationemque chyli & sanguinis diminuit, lassitudinem spontaneorum est scaturigo, spirituumque frequenter retardat motum. Unde ratio est eruenda, cur cælò pluviosò, & nebulis obfuscato simus in tristitiam & somnolentiam proniores.

§. 16. Sequuntur Cibus & Potus voraciter ingesti. Nam uti omnigeni potus nimia copiâ sumti fugas tollunt ventriculi, sum-

cumque reddunt lubricum, & si valde acres sunt, excoiare quoque possunt; ita cibi crassiores, & non bene à fermentò superabiles produciunt tenaces humores, quos antea utcumque examinavimus. Enervatur his fermentum & depauperatur. Culpan di sunt itaque frigidi, aquei, crassi, visceri, austeri, acerb i, saliti, fumò indurati, pingues, qui vias lubricant, pisces ferme omnis generis, Lacticia, fructus horæi,

Quosque referte mora est.

§. 17. A Somnò nimio lentescunt omnes humores, atque spiritus. Pituita ubique accumulatur. Uti & à vigiliis, quæ nimia in initio quicquid dissipabile est & fluxile disperdant, & retinent quodcumque est iners.

§. 18. De Motu & Quiete nihilò melius judico. Desidiosam vitam optime cum somnò comparaveris, morumque nimium cum inordinatis vigiliis.

§. 19. Excreta & Retenta pari passu ambulant. Si enim excernuntur Retinenda, & retinentur Excernenda, è corpore fugiunt humores boni, remanent maligni. Res clarior est in multis evacuationibus, per quas sanguis amissis bonis particulis vehementer laborat, retinens duntaxat improbas, nec bono futuras usui. Simili modò ubique accumulata vitiosa facillime pariunt obstructions, & ingentem tenacitatem induunt humoribus.

§. 20. Animi affectus, frigidiores præsertim, nominatim eligere inutile duco. Novit quisque, quos velim. Et quomodo noceant, ex cæteris haud difficulter patebit ei, qui præcedentia attentus inspiciet.

§. 21. Causarum serie, ut mihi videtur, sic satis evoluta, addendum est aliquid de Symptomatibus.

§. 22. Læsam agnoscit quilibet nutritionem, & non obscure. Enimverò ubi omne, quod assumptum est, statim ejicitur, nec quicquam abit in sanguinem, necessarium est, illum fieri inutilem. Non dubium tamen est (quoniam supervivunt aliquò tempore hoc morbo laborantes) intrare aliquas pituitosas alimentosis fortè permixtas in sanguinem jam ante pituitosum particulas, & conservare magis paululum, quam nutrire.

§. 23. Unde in obscuro non est, ita oriri virium imbecillitatem, & languorem. Non enim sæcernuntur à sanguine spiri-

ros boni, sed crassi quoque & leui, necessaria nature lege,
à re omnino malà nihil posse oriri boni.

§. 24. Quin vultus & reliqui corporis pallor non magnum
in explicatione facessunt negotium. Particulæ pituitosæ, qui-
bus scatet sanguis, per vascula capillaria ad extremas partes
delatæ inficiunt inamictis colore genas, & reliqua mem-
bra.

§. 25. Ructus crebros flatibus adscribere quid vetat? Qui
ex hærentibus humoribus orti, dum dissipari haud possunt,
distendunt suam caveam, & per superiora sibi parant exi-
tum.

§. 26. At verò præter ructuum & distensionum molestias,
conqueruntur sæpe de dolore gravativò ægri, qui pituita densè
congesta debet originem.

§. 27. Adest interdum mordicatio acris, & dolor, & sitis,
calorque in Hypochondriis. Quæ omnia ab acri Bile Pylorum
vel ventriculū mordicante deduco. Dum enim illa halitus de se
spargit, illi ad os delati urunt partes valde sensiles. Quod sen-
tiens æger in illius incommodi mitigationem desiderat potum,
quò mulceat punctas partes.

§. 28. Signa diagnostica partim ex definitione, partim ex
aliis, quæ attulimus, partim ex ægrotum ore sunt haurien-
da.

§. 29. Causæ quoque suis signis patent. Si enim pituita pec-
cet præcipue (& peccat illa vulgò) pituitosa excrementa cum
eibis alvus deponit. Sitis adest nulla, dolor, exceptò gravativò,
nullus.

§. 30. Sed si Bilis; adest, ut memoravi, hypochondriorum
calor, dolor, mordicatio vehemens, sitis, & biliosæ particulæ
inter excrementa conspiciuntur.

§. 31. Age, Prognosticum annectamus, & videamus,
an bene, an malè sperare liceat de iis, quos torquet mi-
ser fluxus.

§. 32. Gravissimum est malum, atque periculosissimum.
Quod neminem latet illud attentè mente considerantem. Quip-
pe dum omnis esca, simulac suis ingesta, externitur, nonne
inori est præ foribus, si diu ita languet homo? Disperdun-
tur spiritus, & optimi succi. Et corpus, quod ob ea, quæ co-
pio-

prosumme (ut id ingeniose dicam an laboriose demonstrat Sanctorius de Sanctorio in autem libello de Medicina statica) perdit per insensilem perspirationem; eget continuata indies refectione, marcescit & labascit. In vappam convertitur sanguis, qui tandem desinit moveri, & lethi esse incipit indicium. Nam inediam diuturnam perferre, & vivere, nondum didicit mortalis gens. Quanquam id ausi sunt simulare nonnulli, qui famæ titillatione incitati, vel vitæ sanctimoniam, vel miraculosi nomen operis speciose captaverunt, detectâ verò fallaciâ suò tempore, ut docent Historicorum scripta. Est autem ferre inediam, si cibi sic disfluant. Parum enim est latrantis stomacho offerre cibos, nisi illi sanguinem introeant, & conferrent. Illò vivimus, illò nutrimur.

§. 33. Si malum aliquò tempore duravit, bene sperare jubet Hippocrates, superveniente ructu acidò, qui antea non adfuit. Signum enim est vires redire humoribus fermentatiis, & solitam provenire alimentorum concoctionem.

§. 34. Sed quò major est morbus, eò citius est præcipitanda curatio. Si enim alicubi, hic maximè nocet mora.

§. 35. Ergo ut ordine procedat medela, sequentia sunt præprimis observanda.

§. 36. Humores viscosi & tenaces valide sunt incidendi, attenuandi, atque ita resolvendi.

§. 37. Atque per *Emegon* expurgandi.

§. 38. Ventrículus & Intestina bene sunt detergenda, & roboranda.

§. 39. Symptomata sunt prævenienda, vel mitiganda.

§. 40. Denique bonæ diætæ est habenda ratio.

§. 41. Viscidos itaque humores attenuant Radices Chinæ, Salsæparillæ, Bryoniæ, Rubiæ Tinctorum, Eryngii, Emulæ, Acori, Gentianæ, Galangæ: Herbarum Mentha, Absinthium utrumque, Carduus Sanctus, Agrimonia, Centaurium minus, Melissa, Matricaria, Sabina: Semina Apii, Nasturtii, Dauci, Anisi, Foeniculi, Carui: Flores Calendulæ, Lavendulæ, Stœchados: Baccæ Lauri, Juniperi, Cubebæ: Cortices Citri, Arantiorum, Ligni Guajaci, Tamarisci, Cappari, Ligni Guajacum, Sassafras: Chalybs variè parata: Olea

Stillaritia Menthe, Majoranæ, Caryophyllorum, Cinnamomi, Succini: Spiritus Salis armoniaci: Sal Cardui, Scordii, Absynthii, nec non omnia Salia volatilia; & alia. Neque enim arduum est recensitis Medicamentis plura addere. Sufficiens autem ei, qui varii generis formulas ex allatis volet concinnare. Quibus proponendis & variè præscribendis superse-
deo.

§. 42. Ita oppugnati hostes debellandi sunt ulterius. Et tam foedi humores, jam fluxiles, prædenter sunt expurgandi, sed sensim, ne languidus æger, impar magnæ violentiæ, purgantium oneri succumbat.

§. 43. Clysmata, quæ adstringentia esse deberent, non video, quid multum possint prodesse, cum eluendis optimè conducant Intestinis, non Ventriculo.

§. 44. Apitissimum duco vel hauriendum adornare Apozema ex herbis istis propriis, & Foliis Sennæ, Radicibus Jalappæ, Agarico, ac aliis convenientibus compositum, vel pulveres præscribere, Bolumve ex Jalappâ, & ejus sive Agarici resinâ, Trochiscis Alhandal, Diagridiô, Mercuriove dulci, dosi & medicamentis electis ad cujusvis *idiosyncrasiam*. Pilulæ verò mihi minus placent, cum solidioris consistentiæ nondum bene possint subigi à fermento vitiato. Atque dum hæc scribo, incidit mihi, quod in collegiô suo Medicô narravit nobis clarissimus meus Præceptor. Mulier erat, quæ quinque pilulas devoratas statim per alvum reddidit. Quid jam? consisterant suo pretiô, nec ita fuerunt abjiciendæ. Abluit, & rursus assumtas probè retinet. Cujus causam puto, quod humidis viis Ventriculi & Intestinorum, atque aquæ ablutione fuerint emollitæ aliquantisper, & ita commodius à rugosâ tunicâ comprehensæ cesserint fermento. Nisi fallor, observavit hoc Geesteranus, Medicus expertissimus. Omnium optimi sunt pulveres, qui ipsi pituitæ inhaerentes non ejiciuntur, nisi utcumque ostentis suis viribus.

§. 45. Eductis hoc pacto & correctis humoribus malignis, cogitandum est de Ventriculo detergendo & roborando.

§. 46. Faciunt id multa, & inter ea quoque, quæ adstringunt. Qualia sunt Cinnamonum, Nux Moschata, Flores Rosarum rubrarum & Balauustiorum, Plantago, Radices Bistortæ, Tormen-
tillæ.

tillæ, Vinum rubrum, Corallum rubrum, Pulveres aromatici rô-
sari Gabrielis, Species diagalangæ, Conservæ Rosarum rubrarum,
Absynthii Romani, Menthæ, Melissæ. Radices Enulæ conditæ,
Zingiberis, cortices Arantiorum & Citri itidem conditi. Amatus
Lusitanus refert Senem Lientericum, post frustraneum aliorum re-
mediorum effectum, à se curatum Opiatò ex conservâ Rosa-
rum, Theriacâ & Mivâ Cydoniorum, quod & apud Riverium
potest indagari. Platerus conservam Anthos, affusus aliquot
guttis Spiritûs Vitrioli, in hoc affectu usurpavit feliciter. Con-
grua assumantur itaque, & formâ & dosi laudabilia, ne in
pejora relabatur ventriculus, quò laborante totum corpus in-
gemiscit. Principatum tenet inter omnes partes pars tam
necessaria, reliquasque sibi habet subjectas, ut patet ex
fabulâ, quam recenserem lectori meo, nisi satis esset vul-
gata.

§. 47. Præcipua annumeravi, me iudice, remedia robur additura
Ventriculo. Loquitur ille apud Bernardum Zwolve in pulcerrimo
tractatu de Querelis, & nostræ favet sententiæ. *Non diffiteor, in-
quit, me roborari ab illis, qua adstrictione mihi gratâ ac plurimâ pollent.
Et sub hoc signo militare deprehendo Mentham, Absynthium, Zedoariam,
Galangam, ac plurima alia, prout calore, vel refrigeriò opus habeo.* Ha-
bet illic plura vir doctissimus, quæ non addo, etsi nobis hic pos-
sent esse usui. Videri potest Author, & ex eò hauriri quicquid
habet utilitatis.

Dulcius ex ipsâ fonte bibuntur aqua.

§. 48. Si appareat, humores biliosos peccare ex signis à
nobis propositis, cautela paulò alia est adhibenda. Succus
convenit Endiviæ, Cydoniorum, Acetosæ; uti & con-
cinnata remedia ex Aloë, ex Rhabarbarò, Electuariò de suc-
co Rosarum, Syrupò Cichorei cum Rhabarbarò, Myrabola-
nis citrinis, quæ eliminant & abducant quicquid à Bile est
noxæ. Quin in dolore atroci & magnâ rosione ad urgentem
acrimoniam temperandam, & sensum Ventriculi obtunden-
dum, & molestam perpetuamque ipsius contractionem
sedandam valet Theriaca, Mithridatium, Diafcardium,
Philonium Romanum, Laudanum opiatum parvâ dosi sæpe ex-
hibitum,

§. 49. Sed de medicamentis externis nihil hactenus diximus. Præscribantur Linimenta ex oleo Absynthii, Nardini, Mastichinò, additis Menthâ pulveratâ, Garyophyllis, Nuce Cupressi & Moschatâ; & id genus aliis. Inter emplastra commendatur Emplastrum de Mastiche, & Ceratum Stomachicum Galeni.

§. 50. Fomenta quoque, & Sacculi sunt præparandi ex herbis superius dictis, & posteriori potius loco quàm anteriori applicandi ex Anatomicorum accuratiorum dogmatibus, qui proprium Ventriculi situm demonstrantes una perstringunt eorum abusus, qui ventri applicant epithemata, & fomenta.

§. 51. Sed quid fiet de ulceribus, vulneribus, inflammationibus, similibusque malis, quæ jam nos antea torserunt? Profectò uti obscura esse fassus sum, ita curatu sunt vel difficilia, vel prorsus incurabilia. Ita laudatus Swalve rursus introduci querentem ventriculum: *Calamitosi hi mei casus sunt. Non Repulsio, non Evacuatio, quia genus omne purgantium odi; non Repulsio, non Discussio, vel Maturatio locum inveniunt facilem. Incumbis natura, mea negotium, cui facile succumbit. Adeoque remediis incassum excarnificor. &c.* Et paulo post: *Semper mihi plura à robore natura spei est, quàm auxilium.*

§. 52. Jam rebus bene disponi incipientibus convenient quævis acida, ut Acetum, eoque macerati cibi, succus Citri, Cydoniorum, oleum sulphuris aut Vitrioli, cremor Tartari, Tartarum vitriolatum, & similia, quæ imbecillitatem ventriculi sublevant & emendant, &, si pituita adhuc aliqua superest, magis etiam incidunt. Quapropter (nec malè meò quidem iudiciò) multi in more habent positum, peractò prandiò cenave potum comedere subacidum unum aut alterum, ad adjuvandam ventriculi fermentationem. Fermenti acidi vires etiam extra corpus agnoscunt lippi & tonfores. Unde non credo quenquam de ejus efficaciâ dubitare.

§. 53. Vomitus præscribunt aliqui: quem ego malo omitti, nisi sit in principiò. Potest tum dari Oxymel simplex vel Scylliticum, quod pertinaces humores simul abstergat & incidat. Alioqui languens nimis concutitur corpus. Adcò

Adde ut noverim Medicos, qui ob tantam molestiam nunquam ferè emetica attingunt. Hippocrates certò tempore in hoc casu vetat: *Ὁ κριτικὸς καὶ τὰς λειψυμενίας; χαμῶν φαρμακείαν αἶμα, καὶ δν.*

§. 54. Quà ratione avellantur symptomata, non scribo latius, quia ex superioribus aliquid potest cognosci, & illa in variis & singularibus casibus varia esse possunt & singularia. Pro re natà illa sunt mitiganda. Certus casus Medico dicitur certa remedia.

§. 55. Ad victus rationem progredior, quam bene tenere nesciis supervacaneum judicat Crato optimam medicinam præscribere. Percurrenda est itaque rursus rerum non naturalium *ἐξέτας*, & ab eà impetranda sunt auxilia.

§. 56. Aër eligatur moderatè calidus & siccus, naturâ vel arte factus, in quò se contineat justò tempore æger. Profuisse non semel demigrationem ex unâ urbe in aliam, scit unusquisque.

§. 57. Cibi sint boni succi, & facili subactionis. Commendabiles sunt carnes agnorum, aliorumque animalium juniorum, maximè volucrium, non aquatiliū, Pullorum Gallinæcorum, perdicum. Quibus addi possunt Pyra & Cydonia, condita Semine Anisi, Cinnamomò, & garyophyllis. Sunt alia nec ingrata, quæ longò usu comprobavit experientia. Attamen hisce non obruatur nondum sibi planè redditus Stomachus, ne malignè procedentem concoctionem insequatur fluxus chylosus, qui ægrum simili pœnâ corripit; vel cruditates oriantur, vel cardialgiæ, & quicquid ex morborum cohorte sedem solet figere in ventriculò. Sæpe assumentur alimenta, sed paucà. Ut manu quasi ducatur ventriculus, & officii sui moneatur. Potum malo parciores, sed ex vinò potius quàm cerevisiâ sumtum. Interdum comedi potest malum citrium vel aurantium, sed non nisi intra modi terminum. Abstinendum est denique ab iis, quæ antea nocuerunt.

§. 58. Somni & vigiliarum servetur modus, ut & motus & quietis.

§. 59. Excernantur debitò tempore inutilia. Retineantur bona, & commodum corpori data.

§. 60.

§. 60. Animus postro requiritur pacatus, nullò impetu, nullà affectuum turbà corruptus, placidus, serenus, sincerus. Qui si nobis utique contingeret, quantò essemus saniores! Raptat concussa mens in extrema discrimina suam comitem, & miserrimè distorquet. Moriuntur lætitià immoderata nonnulli, ut testantur historiæ. Moriuntur tristitià alii, vel intereunt metu, & subitâ consternatione. Pallidum amantem sensim in laqueos suos trahit mors atra. Minimum est, oriri febres, convulsiones, animi deliquia, & quid non? Felices, imò ter felices, si ubique auscam servaremus regulam: NE QUID NIMIS.

F I N I S.

DAVID van HOOGSTRATEN,

Toen hy in de Hooge Schole van LEI-
DEN der Medicijnen Doctor
wierde ingewijt.

HOOGSTRATEN, 't is u te gemeen
Zoo diep in Febus gunst te deelen,
Als gy het dichtperk in wilt trêen,
Om Vondels toonen nae te speelen,
Dien Duitschen Fenix en Homeer,
Zoo hoog uit 's werrelts mist gestegen,
Te volgen op het spoor van eer,
En na te vorschen zijne wegen.

Al heeft schier niemand zich dien last
Als zonder voordeel onderwonden,
En vruchtloos op zijn hoofd gepast
Een Lauwerkrans, te dor bevonden;
Noch streeft uw geest na andre lof;
En om uw' kruin naer eisch te sieren,
Te beuren uit het aerdsche stof,
Behoeft gy dubbele Lauwriren.

Maar schoon u het Bataeffsch Atheen
Bereid staet plechtig in te wyen,
Als die, gelukkig doorgestreên
In 't worstelzant der artzenyen,
Den loon van onvermoeide vlijt,

Van nachtre en ongeslapen nachten,
En van uw uitgekochten tijd
Met reden eindlijk mooght verwachten;

Noch staet u voor het laetste om prijs
In 't open velt een slag te wagen,
Op dat d'onzydige uitkomst wijz',
Of gij den Lauwer wegh zult dragen.
My dunkt, ik zie u, als een Leeuw,
Die van de jagers aengesprongen,
In 't hutsen van het jachtgeschreeuw,
Van vore en achter word gedrongen :

Maer nergens van zich zelfs ontaert,
Daar 't edel bloet zied in zijne aëren,
De maenen opkrult en den staert,
En brullend hen komt ingevaren,
Rijdt al de netten los als ragh,
Schut d'yzre schichten op zijn' tanden,
En 't hoofd opstekende in den dag,
Vind niemand, die hem aen durf randen.

De Maes verwacht in zulk een schijn,
Ten troost van kranken, die verlangen,
Zijn voesterling weêr van den Rijn
In zijn geboortestad te ontfangen.
Daer zy voortaan uw Hippokreen.
Daer doe d'Ervarenheid u wezen
Een Hippokraet, en een Galeen.
Zoo worde uw' artzeny geprezen.

J. ANTONIDES vander GOES.

Collata

Collata Medicinæ Doctoratûs insignia

I N

Litteratissimum simul & ingeniosissimum Juvenem

D.DAVIDEM van HOOGSTRAATEN.

Insignes animi dotes , sacrumque Minervæ
Pectus , & æternis viventia nomina fastis,
Et nunquam concussus amor , sopita reducunt
Carmina , & extinctos renovant felicius ignes.
Inque modos jam totus agor , perque avia vatem ,
Hoogstratane , vocas , hederamque , humilesque myricas
Assuetum canere , & sylvas & culmina cogis
Angustâ resonare tubâ. non illius oris
Musâ mea est , sed te sequimur , quem dulce sonantem
Audiit , & dulci raptus modulamine Mosa
Obstupuit , stupuere suis Nerëides antris ,
Æolios osæ flatus , minimumque susurrum
Fluminis ; hic decor est , hæc vestræ gratia Musæ.

Patria Semideos toties mirata , sereni
Lucentes jam parte poli , quâ Virginis Astrum ,
Aut Ariadnæ splendescit stella coronæ ,
Doctrinæ hoc exemplar habe , quo dignius ullum
Egregios nunquam meruit retulisse triumphos.
Hanc mentem , mea Leida , stupe. dicique beata ,
Hunc civem complexa , velis , qui pectore claudit ,
Quicquid Roma potens , & Româ doctior Hellas
Condidit , & seris potuit transcribere seclis :
Huic Famæ delubra aperi , famulæque caballos
Jungere , & in totum diffundere nomina mundum

Sit labor, hæc Phoebus, ponto quæ surgit Eoæ.
Audiant, & rutilas quæ condit in æquore flammæ.

O lauro redimite caput, quem lætior hora
Et natum, vatemque dedit, quem prima trahentem
Ubera Melpomene niveis agitavit in ulnis,
Cum sic orsa loqui est: O nondum cognite terris,
Quæ te fama manet! læto te gloria vultu
Excipiet, nulloque Poëta fileberis ævo:
Sed castris concede meis, manibusque sub istis
Pone rudimentum, & celebris primordia Musæ.
Jamque ego, jam cerno virides adolescere lauros,
Tempora cincturas folio crepitante decori
Vultus. ô quoties madidâ resupinus in algâ
Mosa pater bibulas ad carmina porriget aures,
Æquorei dux ipse chori, dulcemque tumultum
Fluminis imperio coget parere tridentis!
Non aliter quondam fluvius regnator aquarum
Eridanus, Flacci citharâ demulsus, inerti
Deproperabat aquâ, fluctusque impulsus ab alto.
Hæsit, & invitas in cœrula propulit undas.

Dixerat: excepit vocem dicentis Apollo,
Et, ratâ sint tua verba, velim, sic inquit, at illi:
Arte meâ jam major honos, majorque paratur
Gloria: quid steriles in carmina fallere soles
Sola juvat? mentem, puer! ô puer! altiùs effer,
A tenerisque meas sis erudiendus in artes;
Sub digitis adolesce meis, studiumque medendi,
Herbarum vires, medicumque oracla docebo.
O quantâ cum laude scies, quid corpore morbos
Expellat, quo diva salus remeabit in artus
Tramite, quæ noceant herbæ, vitæque rescindant
Fila, quid impediât mortem! magnumve Galenum,
Hippocratemve suis Batavus rediisse putabit.

Tem-

Temporibus: p̄tēcula minus dēlaviet atrox
Pestis, & indignata suas languere sagittas,
Spicula per terras peregrino sole calentes
Mittet, & antipodas truculentis obruet armis.

Annuit, & teneris infans subrisit, ocellis,
Admisitque omen: tandemque oraclā probavit
Exitus, & duplicem meruit gestare coronam.
Egregio streperi vatis de vate loquentis
Verba fidem inveniant. Quoties cantantis ab ore
Hæsimus, abrepti nimia dulcedine linguæ?
Ausonii seu verba soli, seu verba Batavi
Associet citharæ, facundum Mantua Cygnum,
Nec vaga Vondelios desideret Amstela cantus.

Jamque aderat tempus, posito quo carmine, vates
Ad majus properabat opus, jam docta Galeni
Pagina, divinique Senis monumenta leguntur;
Et magni folium Riveri, doctique Stenonis
Scripta manu volvit, docilisque inventa pererrat
Willisii, & magno docuit quæ Sylvius ore.
Tu, *Schacht*, mihi testis eris, quàm sedulus omnes
Hauisit, & arcano conclusit pectore voces,
Cum per adorandæ delinimenta loquelæ
Cuncta revelares artis secreta, dareſque
Arma suo dubios pellentia robore morbos.

Dicta fides sequitur: Batavi veneranda Lycei
Ostia panduntur, cathedramque interritus intrat.
Spiculaque adversam lethælla vibrat in Hydram:
Victor ovat, caveæ Alciden mirantur, & ipsa,
Ipsa Orchestra stupet. Lux admiranda juventæ
Siste gradum, laurumque mane, non ullius unquam
Tempora Daphnææ cinxerunt sarta coronæ
Dignius, *Hoogſtratane*, tuis. sic prodis, & isto
Ornatu vultuque refers, quem candida Delos

Latonæ mediis enixum vidit in undis
 Te patriæ jam vota vocant, nobisque relinquis
 Triste tui desiderium, nec jam datur ultra
 Communes tremulâ resonare sub arbore Musas.
 Me Rheni dum ripa tenet, te lætior unda
 Aspiciet Mosa, & vatem gaudebit alumnum,
 Et Medicum rediisse sibi. Jam solus oberro
 Littora per, miserâque abiturum deploro querelâ.
 Fallimur? an nostrâ tecum fugere Camœnâ?
 Hei mihi! decrescit fervor, properare sepulcrum
 Præfagit mea Musa sibi, quin Leida penates,
Hoogstraten, tuos videat, vel Leida carebit,
 Vate suo, vestris quem nuper debuit ausis.

JACOBUS van ZANTEN.

M. D.

